

Bydgoszcz, 20 czerwca 2018 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.26.2018. RK/JDa/AJe

**Pani
Beata Januszkiewicz
Kierownik
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Szubińska 1
89-210 Łabiszyn**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. poz.1477) w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Szubińska 1, 89-210 Łabiszyn (zwanym dalej MOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 5, 7 czerwca 2018 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- R.K. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
- J.D. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,
- A.J. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,

na podstawie Upoważnienia Nr 311/2018 z dnia 21 maja 2018 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2016 r. do 4 czerwca 2018 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Beaty Januszkiewicz - Kierownika MOPS, asystenta rodziny oraz analizę dokumentacji.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190. W Gminie Łabiszyn ww. zadanie realizuje MOPS.

MOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 7 września 2016 r. przyjętego Uchwałą Nr XVI/130/16 Rady Miejskiej w Łabiszynie. W dokumencie uwzględniono ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 5 kwietnia 2006 r., wprowadzonym Zarządzeniem Kierownika MOPS Nr 0152/1/2006 oraz zmienionym Zarządzeniem Nr 120.1.2017 z dnia 9 marca 2017 r. Ostatni dokument uwzględnia wyodrębnione w strukturze Ośrodka stanowisko asystenta rodziny (§ 3), jednak nie ujmuje przypisanych do niego ustawowo zadań.

Burmistrz Łabiszyna Zarządzeniem Nr 120.36.2016 z dnia 20 lipca 2016 r., upoważnił p. Beatę Januszkiewicz do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono zespołu do spraw asysty rodzinnej, co nie stanowi naruszenia przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Gmina Łabiszyn nie opracowała jak dotąd gminnego programu wspierania rodziny. Kierownik Ośrodka zobowiązała się do opracowania powyższego dokumentu do końca 2018 r., w oparciu o obowiązujące przepisy prawa, diagnozę potrzeb, uwarunkowania i zasoby lokalne.

W okresie objętym kontrolą Kierownik MOPS dopełniła częściowo obowiązku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. Powyższe zadania stanowią część sprawozdania z działalności Ośrodka na dany rok i wskazują jedynie na koszty i fakt zatrudnienia asystenta oraz ilość rodzin objętych wsparciem. Sprawozdanie za 2016 r., zostało przekazane do Rady Miejskiej oraz przedstawione na sesji po terminie określonym w ustawie. Dokument nie uwzględnia potrzeb związanych z realizacją zadań. Sprawozdanie za 2017 r. jest w trakcie opracowywania.

W okresie objętym kontrolą MOPS zatrudnił jednego asystenta rodziny:

- p. ████████ - w ramach umowy zlecenie w okresie od 1 sierpnia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r., w ramach umowy o pracę od 1 stycznia 2017 r. do chwili obecnej.

Asystent obejmował pomocą:

- w 2016 r. 10 rodzin, w tym trzy przypadki rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2017 r. 16 rodzin, w tym siedem przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- 2018 r. 14 rodzin (do dnia kontroli), w tym siedem przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,

przy zachowaniu zasady, iż asystent równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Gmina Łabiszyn do dnia 31 lipca 2016 r. nie zatrudniała asystenta rodziny. Kierownik Ośrodka złożyła z tym zakresie oświadczenie.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudniony asystent rodziny posiadał wymagane kwalifikacje, zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W aktach osobowych asystenta znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 ust. 1 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

W zakresie czynności asystenta rodziny uwzględniono wszystkie zadania, wynikające z art. 15 ust 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Dokument uwzględnia również zadanie określone w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina Łabiszyn tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystent podnosił swoje kwalifikacje poprzez szkolenia tematyczne. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystenta nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystent rodziny nie prowadził postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta.

Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyrażała pisemną zgodę na współpracę z asystentem. Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Zbadano dokumentację wszystkich rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystent dokumentował swoją pracę poprzez: kartę informacyjną dotyczącą rodziny, kartę pracy, miesięczną kartę pracy, notatki służbowe, plan pracy z rodziną, aktualizacje planu pracy, okresowe oceny sytuacji rodziny, sprawozdanie kwartalne/półroczne z pracy asystenta z rodziną.

Asystent dokonywał okresowej oceny sytuacji rodziny nie rzadziej, niż co pół roku, co jest zgodne z art.15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Dokument sporządzany był na podstawie planu pracy i realizacji zaplanowanych celów rodziny. Za początkową datę obliczania czasookresu sporządzanych okresowych ocen sytuacji rodziny przyjęto datę sporządzenia planu pracy. W rozmowie z asystentem pouczone, iż za początek budowania wszelkiej dokumentacji rodziny i obliczania czasookresu obowiązywania dokumentów, należy uznać datę podpisania zgody na współpracę z rodziną, która powinna znaleźć się na druku deklaracji.

Częstotliwość wejść w środowisko asystenta była adekwatna do potrzeb rodzin.

Plany pracy zawierały terminy realizacji poszczególnych działań oraz przewidywane ich efekty, co jest zgodne z zapisem art. 15 ust. 3 ww. ustawy.

- W zakresie koordynacji poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy *o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”*.

Do chwili przeprowadzenia kontroli do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej nie wpłynął żaden wniosek wynikający z ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”. Natomiast asystent rodziny wykonywał działania o charakterze profilaktycznym, promocyjnym i edukacyjnym w środowiskach, w których na bieżąco prowadzi asystenturę.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem*.

Asystent rodziny prowadził monitoring funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną, przez okres ok. 6 miesięcy. Wejścia w środowisko były odnotowywane w karcie pracy.

Decyzja o zaprzestaniu lub dalszej współpracy jest podejmowana w oparciu o uzyskane efekty w pracy asystenta z rodziną. Dotychczas zakończono współpracę z pięcioma rodzinami. Powodami zakończenia współpracy były: zmiana miejsca zamieszkania przez rodzinę, zrealizowanie zamierzonych celów oraz brak efektów.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy*.

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników socjalnych, we współpracy z innymi służbami tj.: szkołą, kuratorami, policją, służbą zdrowia oraz społecznością lokalną, która coraz częściej informuje Ośrodek o niepokojących sytuacjach w swoim otoczeniu. W zależności od potrzeb i problemów rodziny podejmowane są dalsze stosowne działania.

- W zakresie prowadzonego *monitoringu dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc oraz jakie służby były zaangażowane w prace na rzecz rodziny*.

W dwóch rodzinach objętych pomocą asystenta rodziny, w których wystąpiło zjawisko przemocy, zaangażowane były następujące służby: pracownicy socjalni, asystent rodziny, kuratorzy społeczni i zawodowi, policja-dzielnicy, szkoła-pedagodzy. W przypadku zaobserwowania występowania przemocy, niezwłocznie podejmowano działania mające na celu ochronę zdrowia i życia dzieci, w tym założono „Niebieską Kartę”, motywowano do dobrowolnego poddania się leczeniu odwykowemu, prowadzono bieżącą pomoc socjalną, asystenta oraz angażowano pozostałe służby w proces wspierania rodziny.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

W okresie objętym kontrolą na terenie gminy Łabiszyn utworzona została placówka wsparcia dziennego funkcjonująca w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Dnia 19 lutego 2018 r. Kierownik Ośrodka, działając z upoważnienia Burmistrza z dnia 20 lipca 2016 r., udzieliła zezwolenia Harcowni Łabiszyn na prowadzenie placówki w formie pracy podwórkowej dla 15 dzieci w grupie wiekowej 6-18 lat. Harcownię prowadzi Chorągiew Kujawsko-Pomorska Związku Harcerstwa Polskiego. Placówka została powołana w celu wspierania funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodziny. Organizuje zajęcia rozwijające twórcze zainteresowania i zdolności dzieci oraz oferuje pomoc w nauce.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: *praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina Łabiszyn zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (socjalnego, prawnego, terapeutycznego, psychologicznego). Szczegółowych informacji w tym zakresie udzieliła Kierownik MOPS.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym gmina nie ponosiła kosztów związanych z ich funkcjonowaniem. Jak dotąd nie była prowadzona żadna kampania informująca środowisko lokalne o możliwościach pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

MOPS w Łabiszynie nie realizuje powyższego zadania. Kierownik Ośrodka oświadczyła, iż koszty związane z pobytami dzieci w pieczy zastępczej są współfinansowane przez gminę, z uwagi na fakt, iż nie przekazano Ośrodkowi wskazanego zadania do realizacji.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

Asystent rodziny współpracuje z rodzinami biologicznymi, których dzieci zostały czasowo umieszczone w pieczy zastępczej, na rzecz ich odzyskania. Uczestniczy również przy tworzeniu planu pracy z rodziną, skoordynowanego z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej oraz bierze udział w Zespołach ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2016 r. w dniu 26 lipca 2016 r.,
- b) za II półrocze 2016 r. w dniu 20 stycznia 2017 r.,

- c) za I półrocze 2017 r. w dniu 17 lipca 2017 r.,
- d) za II półrocze 2017 r. w dniu 29 stycznia 2018 r.

Powyższa analiza wskazuje, iż zachowano ustawowe terminy określone w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami.¹

Stwierdzone uchybienia, odnoszące się do realizacji merytorycznych zadań w obszarze działalności MOPS określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wynikają z niedostatecznego stosowania przepisów prawa. Po zrealizowaniu poniżej podanych zaleceń, MOPS będzie wykonywać obowiązujące zadania w odpowiednim zakresie. Osobą odpowiedzialną za powstanie stwierdzonych uchybień jest Kierownik MOPS p. Beata Januskiewicz.

Działając w oparciu o art. 197 d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenia pokontrolne:

1. Wprowadzić Regulamin Organizacyjny Ośrodka uwzględniający obowiązujące przepisy prawa, w tym zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej. Termin wykonania zalecenia – niezwłocznie.
2. Podjąć działanie mające na celu realizację 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny zgodnie z art.176 pkt. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin wykonania zalecenia – przedstawić projekt programu do końca października br.
3. Dopełniać obowiązku składania radzie gminy, w terminie do 31 marca każdego roku, rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawiania potrzeb związanych w tym zakresie, zgodnie z art.179 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin wykonania zalecenia – na bieżąco.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod nr **1/2018** w dniach 5, 7 czerwca 2018 r.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się Dyrektorowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Na podstawie art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do niego zastrzeżenia.

¹Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 371/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 11.12.2017 r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez uchybienie należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań.

Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia lub nieuwzględnienia.

W przypadku przyjęcia wystąpienia pokontrolnego bez zastrzeżeń, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

(podpis i pieczęć Wojewody)